

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΑΙ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

ΣΥΖΗΤΟΥΜΕΝΑΙ ΕΝ ΤΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗ ΤΗΣ ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ ΤΗ ΑΝΑΜΙΞΕΙ ΡΩΣΣΩΝ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ

Ἀπὸ καθήκοντος Ἀγιοταφτικῶ καὶ εἰς φόρον εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν Προσφυγενῆ Σιωνίτιδα Ἐκκλησίαν, προχρηματευόμενοι περὶ τῶν προσκυνηματικῶν ὑποθέσεων, τῶν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Αἰθιοπίας συζητούμενων κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, τῇ ἀναμίξει Ρώσσων καὶ πάλιν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ γνωσθῆ ὅτι, ἡ Ρωσικὴ πολιτικὴ ἐν τῇ Ἑγγύς Ἀνατολῇ καὶ δὴ καὶ ἐπὶ ὑποθέσεων Ἑλλήνων, δὲν μετεβλήθη, οὐδὲ πρόκειται νὰ μεταβληθῆ, ἀπὸ μέρους τῆς Ρωσσίας, διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς Μοναρχίας ὑπὸ τῶν Σοβιετικῶν ἀρχῶν.

Ὁ Πικνολαυτισμὸς χρησιμοποιοῦσας ἐν χρόνοις προπολεμικοῖς—κατὰ συνθήκην πάντοτε, τὸν ἔρον « ἑρθοδοξία » δὲν θ' ἀποκνήσῃ νὰ χρησιμοποιοῦσῃ καὶ τὸν νέον ἔρον « Σοβιετ » ἕνα κατασχύσῃ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐν τῇ πολιτικῇ αὐτοῦ προγράμματι προδικακεχαραγμένων ὑπὸ τοῦ Τσαρικοῦ Πικνολαυτισμοῦ, καὶ τῶν ὁμοίων τὴν ἐφαρμογὴν δὲν ἐπρόφθασε διὰ τοὺς γνωστοὺς περιστατικοὺς καὶ Ἱστορικοὺς λόγους, τοὺς ἀπὸ τοῦ παγκοσμίου πολέμου προκύψαντας.

Ἄλλως τε εἶναι βέβαιον ὅτι, ὁ Πικνολαυτισμὸς ἐν Ρωσσίᾳ ἀπέβη τάσας ἐθνικιστικῆς, ἔστω καὶ ὠρισμένης μερίδος. Τῶν τοιοῦτων δὲ τάσεων δὲν περικυτῶνται εὐκόλως αἱ λαϊκαὶ ἐμάδες.

Τὸν αὐτὸν χαρακτήρα φέρει καὶ ὁ Πικγγερμανισμὸς καὶ πᾶσα ἄλλη τάσις παρεμφοροῦσα παρ' ἄλλοις ἔθνεσι.

Ἴδου ποῦ στηριζόμενος γράφω τάνωτέρω.

Εἶναι γνωστὸν καὶ ἀπὸ τοῦ τύπου ὅτι, ἀπὸ τῆς 12ης παρῆππεύσαντος Ἰουνίου (ν. ἡμ.) ἀφίκετο ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Πρωτεύουσῃ ὁ ἐκ τῶν Μ. Δουκῶν τῆς Ρωσσίας κ. Ἀλέξανδρος Μιχαήλοβιτς, ναύαρχος τοῦ Ρωσικοῦ στόλου τῆς Μαύρης θαλάσσης, μέχρις αὐτῆς τῆς λήξεως τῆς ἐξουσίας τῶν Τσάρων.

Ὁ Αἰγυπτιακὸς τύπος ἐδημείωσε τινα εἰδησεολογικῶς καὶ περὶ τοῦ ταξιδίου τούτου, ἄνευ ὅμως λεπτομερειῶν περὶ τῆς ἀναμίξεως τοῦ Μ. Δουκῆ εἰς ἐπιχείρησιν γνωστὴν, ἐνδιαφέρουσα κυρίως τὴν Αἰθιοπικὴν Κυβέρνησιν, ποθεῦσαν νὰ καταστῆ κάτοχος ἐγγράφων τινῶν Προσκυνηματικοῦ περιεχομένου, ἐπιμαρτυρούντων τὴν δικαιοματικότητα τῶν Αἰθιόπων—Ἀθησυνῶν!—Χαμπεσιῶν, ἐπὶ τοῦ ἐν

1. Τὴν λέξιν Ἀθησυνὸς καὶ Ἀβυσσυνία δασύνομεν γράφομεν δὲ καὶ τὴν προπαραλήγουσαν [τὴν συλλαβὴν-βη-] διὰ τοῦ-η-καθοδηγούμενοι ἐκ τῆς

Ἄλλὰ καὶ ἐξ ὧν ἀνεγράψαμεν ἀνωτέρω γίνεται, νομίζομεν, φανερὸν τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον ἐπέδειξεν ἡ κυβέρνησις περὶ τῶν κειμηλίων. Καὶ γεννᾶται εὐλόγως τὸ ἐρώτημα πόθεν ἀρᾶ γε προήρχετο τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο καὶ τίνα νὰ ἦσαν τὰ ἐλατήρια αὐτοῦ.

Μᾶς εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐνωρὶς ἐψηφίσθη καὶ νόμος ὑπὸ τοῦ βουλευτικοῦ, κατὰ τὸν ὁποῖον ὅλα τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ σκευὴ τῶν μοναστηρίων καὶ τῶν ἐκκλησιῶν τῆς ἐπαναστάσεως Ἑλλάδος παρεχωρήθησαν εἰς τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον ¹. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐπέβαλλον αἱ ἀνάγκαι τοῦ πολεμοῦντος ἔθνους, στερουμένου πόρων ἐπαρκῶν, αἱ ἀνάγκαι δὲ κυρίως τοῦ στόλου, ὃ ὁποῖος ἐχρειάζετο χρήματα πολλὰ ὅπως κάθε φορὰν ἐξοπλίζεται. Τὸ μέτρον τοῦτο διενεοῖτο ἀναμφιβόλως νὰ ἐφαρμόσῃ ἡ κυβέρνησις καὶ διὰ τὰ κειμήλια τοῦ Ἁγίου ὄρους. Τὸ προέτεινε, ὡς εἶδαμεν, ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ ἐν τῇ ιδιότητι του ὡς ὑπουργὸς τῆς θρησκείας, Τὸ ἐφήρμοσαν δὲ καὶ οἱ Ὑδραῖοι. Δὲν εἶναι δέ, νομίζομεν, ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο δὲν ἐφηρημώσθη πρώτην φορὰν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, οὐδὲ ὑπὸ μόνων τῶν Ἑλλήνων. Ἡ ἱστορία ἀναφέρει ὅτι καὶ πόλεις καὶ ἔθνη ὅπως καταπολεμήσουν τὸν ἐπελθόντα κατ' αὐτῶν πολέμιον, προσέβησαν εἰς τὴν ἐκποίησιν πολυτίμων καὶ σεβαστῶν κειμηλίων, τὰ ὁποῖα ἐφυλάττοντο εἰς τὰ ἱερά των σεβάσματα ἢ ἐκόσμουσαν αὐτά, διότι ἐὰν ἐχάνετο ἡ πατρίς, ἢ ὁποῖα τὰ ἀνήγειρε καὶ τὰ ἀφίερωσεν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ θεοῦ, θὰ διηρπάζοντο καὶ τὰ κειμήλια καὶ θὰ κατεστρέφοντο καὶ τὰ ἱερά.

Ἄλλ' ἐνυπῆρχε καὶ ἄλλο ἀκόμη ἐλατήριοι τοῦ ἐνδιαφέροντος περὶ τῶν κειμηλίων, πολὺ ὑψηλότερον καὶ πολὺ εὐγενέστερον. ὁ πατροπαράδοτος σεβασμὸς πρὸς αὐτὰ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Διότι ἂν οἱ ἐπαναστατήσαντες Ἕλληνες ἐσκόπουσαν νὰ ἐκποιήσουν ἐν ἀνάγκῃ τὰς ἀργυρᾶς καὶ χρυσᾶς θήκας, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐφυλάττοντο εἴτε ἱερά λείψανα εἴτε σταυροὶ εἴτε οἰαδήποτε ἄλλα ἱερά σκευή, ἐσέβοντο ὁμῶς αὐτὰ ταῦτα τὰ ἱερά κειμήλια καὶ ἤθελον ἀντὶ πάσης θυσίας νὰ διατηρηθοῦν σῶα διὰ νὰ ἀποδοθοῦν εἰς τὰς μονὰς, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκον.

Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ ἐξαρθῇ καὶ ὁ σεβασμὸς, τὸν ὁποῖον ἔδειξεν ὁ κυβερνήτης, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ ἔθνους, πρὸς τὰ κειμήλια κατὰ τὴν ἀπόδοσιν των τῷ 1830. Ἄλλ' ὁ κυβερνήτης καὶ ἐκ παραδόσεως οἰκο-

1. Βλ. τὸν νόμον τοῦτον τῆς 5 Ἀπρ. 1822 ἐν Ἀρχείοις τῆς ἑλλην. παλιγγ τόμ. 1 σελ. 157 κ. ἑ.

Α'.

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Ὁ ἀναγνώστης ἀνατρέχων εἰς τὰς ἐν τῷ Πανταίνῳ δημοσιευθείσας ἡμετέρας «Σημειώσεις ἀπὸ τῆς Ἱστορίας τῆς Αἰθιοπίας ἐξ ἀφορμῆς τοῦ τελευταίου προσκυνηματικοῦ ζητήματος» θὰ διαγνώσῃ ὅτι, ἡ Αἰθιοπικὴ Κυβέρνησις κατὰ χρονικὰ διαστήματα ἐξαπέλυσεν ἀποστολάς εἰς Ρωσσίαν, Κωνσταντινούπολιν, Ἱεροσόλυμα καὶ Αἴγυπτον, πρὸς ἐπανάκτησιν τοῦ ἀπωλεσθέντος, ὡς δεδαιούται, προσκυνήματος τοῦ Der El-Soultan.

Καὶ ἡ ἀνέγερσις δ' ἐκκλησίας μετὰ Μονῆς ἐν Ἱεροσολύμοις (ἔπου τὰ σήμερον λεγόμενα χαμπέσικα), ἤδη δ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰωάννου-βασιλέως τότε τοῦ Tigzé, περὶ ἧς οὗτος μνείαν ποιεῖται καὶ ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὸν ἐν Αἰγύπτῳ αἰοῖδιμον Πάπα καὶ Πατριάρχην Σωφρόνιον, κατὰ τὸ 1887,¹ ἀπεσκόπει πάντως τὴν δημιουργίαν κέντρου ἐν τῇ Ἀγίᾳ Πόλει, διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν. Ἄλλως τε σήμερον δεδαιούται ὅτι, τὸ αὐτὸ ζήτημα προσελκυσσε τὴν προσοχὴν ἀπὸ πολλοῦ τῆς Ἀγγλικῆς ἐτι Κυβερνήσεως, ἣτις καὶ «Κυανὴν εἶδλον» ἐξέδωκε, περιλαμβάνουσαν πᾶσαν τὴν μεταξὺ τοῦ 1850—1867 διπλωματικὴν ἀλληλογραφίαν τὴν ἀφορῶσαν τοὺς Ἀθῆσσυνοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις².

Φαίνεται δ' ὁμως ἐκ τῆς ὅλης Ἱστορικῆς τῶν «ἐγγράφων» ἐξελέξεως ὅτι, τὰ πορίσματα τῶν ἄνω μνημονευθεισῶν ἀποστολῶν, ὡς καὶ τὰ σχετικὰ πρακτικὰ ἢ ἀποφάσεις καὶ πᾶν ἕτερον ἐγγραφοῦν, σχετιζόμενον πρὸς τε τὰ Πανάγια Προσκυνήματα καὶ μερικώτερον πρὸς τὴν μεταξὺ Ἀθῆσσυνῶν καὶ Κοπτῶν διαφορὰν, δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς Ἀρχείοις τῆς ἐνταῦθα Αἰθιοπικῆς Κυβερνήσεως. Τοῦτου δ' ἕνεκα καὶ ὁ ἡμέτερος δαιμόνιος πράγματι Γ. Ζερβουδάκης, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ αὐτοκράτορος Μενελικ τοῦ Β'. ἠθέλησε νὰ καταρτίσῃ φάκελλον, (Dossier) περιλαμβάνοντα πάντα τὰ ἐγγραφα τὰ περὶ τοῦ Der El—Soultan μνημονεύοντα καὶ νὰ δωρήσῃται τοῦτον τῇ Αἰθιοπικῇ Κυβερνήσει. Διὸ καὶ τῇ συστάσει αὐτοῦ εἰδικὴ κατηρτίσθη ἀποστολὴ ἀπὸ τοῦ 1905 μεταβᾶσα εἰς Κων(πο)λίαν, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Dejash Massashâ Ouorvey, ἣτις ἐξέδοις τοῦ ὁμογενοῦς κατέλυσεν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ «Pétra-Pallas».

Παρὰ τῇ ἀποστολῇ δ' ἐκείνη προσελήφθη ὡς δικηγόρος καὶ ὁ Ἑλληνὸν Ρωσῶλατος Βέης, χορηγοῦντος ὁμοίως τοῦ κ. Ζερβουδάκη. Ὁ δὲ κ. Ρωσῶλατος Βέης ἀνεδέχετο νὰ διαθέσῃ πάντα τὰ ἐνδεικνύμενα μέσα, πρὸς καταρτισμὸν πρῶτον σχετικοῦ φακέλλου καὶ εἶτα νὰ διεκδικήσῃ

1. Παρὰ Ν. Π. Παρίση, «τὰ Αἰθιοπικά» ἐκδ. Β'. Ἀθήναι ἔτος 1888 σ. 69-71.

2. Ἴδε σχετικὸν ἐγγραφοῦν κατωτέρω ὑπ' ἀριθμ. 21.

τὴν διαφορὰν μεταξὺ Ἀθησυνῶν καὶ Κοπτῶν παρὰ τῇ τότε Ἰψηλῇ Πύλῃ

Μόλις ὅμως κατὰ τὸ 1906 πρὸς τὸ 1907, τίς εἶδε τίσι μέσοις, ἡγαθύνθη ἢ τότε Τουρκία νὰ παράσχη ἐκ τοῦ εἰδικοῦ τμήματος τοῦ σχετικοῦ Ἰπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ἢ τῶν Βάκφ, ἀντίγραφα τῶν τεσσάρων—κατὰ πρῶτον, φερμανίων, τῶν καὶ σπουδαιότερων θεωρουμένων, τῶν διαλαμβανόντων δὲ περὶ τοῦ Der El—Soultan. Ταῦτα καὶ ἀπήρτισαν τὴν πρώτην βλῆν τοῦ Dossier ἐκεῖνου, ὅπερ βαθμηδὸν συνεπληροῦτο δι' ἀντιγράφων ἢ φωτογραφιῶν καὶ πικνὸς ἄλλου σχετικοῦ ἐγγράφου. Κατεβλήθη μάλιστα καὶ πᾶσα πρόνοια πρὸς μετάφρασιν εἰς τὴν Γαλλικὴν καὶ ἐπικύρωσιν ἐπίσημον τῶν μεταφράσεων ἐκεῖνων.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ὅμως τοῦ 1907 σημειοῦται καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ Ρωσολάτου Βέη πρὸς διεκδίκησιν τῆς ὑποθέσεως ὑπὲρ τῶν Ἀθησυνῶν, ἣτις διεκόπη ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ Δικηγόρου ἐκεῖνου, ἐπισυμβάντος μετὰ τὸ 1909 ἢ καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. Εἶναι ἄξιον σημειώσεως ὅτι, κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα συμπίπτει οὐ μόνον ἡ ἀνάμιξις τοῦ κ. Ζερβουδάκη εἰς τὰ τοῦ χρέους τοῦ Π. Τάφου ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ καὶ ἡ ἄλλη, τοῦ καὶ πέρυσι μνημονευθέντος Γαλλο—Ρώσου κ. Chedèvre δρᾶσις, παρὰ τῇ ἐκεῖ «Παλαιστιναίῳ Ἐταιρεία» καὶ παρὰ τῷ Μ. Π. Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανῷ.¹

Ἀνάγκη ὅμως νὰ λεχθῇ ὅτι δρῶν ὁ Chedèvre ὡς ἄκρος Πανσλαυστῆς καὶ δι' ἀπολύτου πληρεξουσιότητος καὶ ἀπὸ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἁγίας Ρωσσίας, ἐπίστευεν ὅτι, αὐτῷ ἴσως ἀπέκειτο ἡ δόξα διὰ τὴν ἀπόκτησιν Προσκυνημάτων τοῖς Ρώσοις. Ἄλλως τε συνωδᾶ συμφωνία, συναφθείσα μεταξὺ τοῦ Ἀυτοκράτορος Μενελίκ καὶ τοῦ ἐν Ἀ—Ἀμπέμπᾳ Πρέσβεως τῆς Ρωσσίας κ. Lyssin, ὑπεχρεῶτο ἡ Αἰθιοπικὴ Κυβέρνησις νὰ παραχωρήσῃ τῇ Ρωσσίᾳ τὸν ἐν τῇ ἀπὸ τῆς Ἁγίας Αὐλῆς τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως εἰσόδω τοῦ Der El—Soultan ναόν, τὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ φερόμενον². Ὁδδόλως δ' ἀπίθανον ὅτι καὶ ἐπιστολὴ τις πρὸς τὸν Ἀμπᾶς Χιλμῆ Πασᾶ Χεδίβην τότε τῆς Αἰγύπτου μνημονευομένη δὲ μεταξὺ τῶν «Ἐγγράφων» ὅτι, τότε ὁμοίως ἐξαπελύθη³. Εἶναι ἄλλως τε γνωστὰ καὶ αἱ πρὸς τὸν Χεδίβην ἐκεῖνον σχέσεις τοῦ κ. Ζερβουδάκη.

1. «Πάνταινος» ἐν. ἀν. ἀριθμ. 31 σελ. 515

2. Ὡς εἰσόδος θεωρεῖται ἡ θύρα ἢ κάτωθεν τῶν Β ἐξαρτημάτων τῆς Μοῦνης Ἀβραάμ, ἢ μεταξὺ τοῦ παρεκκλησίου τοῦ κάτωθεν τῆς ἔξω τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως κλίμακος— πρὸς τὸν Γολγοθᾶ τῶν Λατίνων καὶ τῆς ἄλλης θύρας τοῦ ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων κατεχομένου δωματίου.

3. Δυστυχῶς ἔχομεν μόνον τοὺς τίτλους τῆς ἀλληλογραφίας οὐχὶ δὲ καὶ τὴν χρονολογίαν τῶν διαφορῶν ἐπιστολῶν.

Μετὰ τοῦ θανάτου ὅμως τοῦ Ρωσολάτου βέη ἀπόλλυται καὶ ὁ «Φάκελλος» ἐκείνος ἐκ τοῦ δικηγορικοῦ αὐτοῦ Γραφείου, ὃ δὲ κ. Ζερβουδάκης ἀμέσως τότε δὲν κατώρθωσε ν' ἀνακαλύψῃ τὸν δράστην τῆς ὑπεξαιρέσεως τοῦ φακέλλου, διὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ ὁποίου τόσα εἶχε διαθέσει ὕλικά καὶ ἠθικά μέσα.

Ἐπῆλθεν εἶτα ὁ ἀφαντάστους καὶ δυσθεραπεύτους ἐπενεγῶν βλάβας καὶ συμφορὰς διὰ τὸν ἐν Αἰθιοπία κυρίως Ἑλληνισμόν, πρόωρος καὶ τούτου θάνατος, ὃν ἐπηκολοῦθησε καὶ ὁ τοῦ Αὐτοκράτορος Μενελίκ καὶ τούτου ἕνεκα οὐ μόνον ὁ φάκελλος ἐλησμονήθη ἀλλὰ καὶ ἡ διεκδίκησις τῆς διαφορᾶς Ἀθιουσιῶν—Κοπτῶν ὑπέστη τὴν ἀναγκαίαν ὕφεσιν—κατασίγασιν. Ἡ εἰδικότης πολλάκις τῶν προσώπων δημιουργεῖ τὰ γεγονότα, ἅτινα δυστυχῶς μεταλλάσσουν ἢ μένουσιν ἡμιτελῆ, ὅταν ἐκλείψουσιν αἱ δι' αὐτὰ προσωπικότητες ἀπὸ τῆς ἐπισήμου σκηνῆς, ἀφ' ἧς διαδραματίζουσιν ἓνα πρωτεύοντα ρόλον. Ἐντεῦθεν ὁ Chedèvre καίτοι καὶ ἐπανήλθεν ἐνταῦθα μετὰ τῆς θυγατρὸς του μάλιστα, κατὰ τὸ 1914, ἠναγκάσθη νὰ ἐπανακάμψῃ ἀπρακτος, διότι κατὰ πάσαν πιθανότητα τὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μενελίκ γεγονότα, φύσεως ἐσωτερικῆς ἐν τῷ Αἰθιοπικῷ κράτει, δὲν ἐπέτρεπον τοῖς τότε ἀρχουσι νέας ἀσχολίας. Ἄλλως τε ἐκαλεῖτο καὶ ὁ Chedèvre ν' ἀποτίσῃ τὸ μοῖρατον ἀνὰ τὰ Πολωνικά πεδία μετὰ τοῦ Ρωσικοῦ στρατοῦ οὗ ἐτύγχανε ἀξιωματικός.

Φέρεται ἐν τούτοις ὅτι περὶ τὸ 1916 καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ νῦν ἀγματοῦ ἢ ἐν περιορισμῷ τελούντες Λίτζυ-Γιασοῦ ὡς αὐτοκράτορος τότε, μία ἔτι ἀποστολὴ ἔλαβε χώραν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ὑπὸ τοῦ Ρὰς Κάσσα, ἧς τὰς ἐνεργείας ἀγνοοῦμεν. Εἶναι μόνον περιεργον πῶς ἐπετράπη καὶ κυρίως ὑπὸ τῶν Συμμάχων Δυνάμεων, τὸ ταξείδιον ἐκεῖνο, οὐ μόνον διὰ τὴν ἐμπόλεμον κατάστασιν ἀλλ' ἀφοῦ ὑπετίθετο ἀπὸ τινος ὅτι, ὁ Λίτζυ-Γιασοῦ ἦτο καὶ Γερμανόφιλος.

Ἐπὶ τέλους ὁ παγκόσμιος πόλεμος λήγει καὶ κατὰ τὸ 1920 ὃ ἐν Κων)λει Σέρβος τὴν ἐθνικότητα δικηγόρος κ. Μάρκος Μπότζοβιτς, ἀλληλογραφεῖ μετὰ τοῦ ἡμετέρου ὁμογενοῦς κ. Βασιλείου Διαμαντάρου, ὃν καὶ πληροφορεῖ ὅτι, τὰ ἀπὸ τοῦ 1909 ἀπολέσθεντα ἐγγράφα περὶ τοῦ ζητήματος Der El-Soultan καὶ ὁ σχετικὸς καθ' ἑλοῦ φάκελλος εὑρίσκεται παρ' αὐτῷ! Ἐπέστειλε δ' οὗτος τῷ ἡμετέρῳ ὁμογενεῖ διότι ἐγνώριζε τοῦτον μετὰ τῶν ἐν Αἰθιοπία ὑπηρετησάντων ἄλλοτε τὸν κ. Γ. Ζερβουδάκην.

Ὁ κ. δ' οὗτος Μάρκος Μπότζοβιτς διετέλεσεν ἐπὶ τοῦ κ. Ρωσολάτου Βέη διευθύνων τοῦ δικηγορικοῦ Γραφείου τοῦ ὁμογενοῦς ἐκείνου καὶ τούτου ἕνεκα εὐχερῶς δύναται τις νὰ μαντεύσῃ, πῶς εὐρέθη τὸ Dossier ἐκεῖνο εἰς χεῖρας αὐτοῦ πολλῷ ὕστερον ἀπὸ τοῦ ἐπισυμβάντος θανάτου τοῦ Ρωσολάτου Βέη !!

Ὁ κ. Β. Διαμαντάρας μνήμων τῶν μόχθων τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ αἰοδήμου Ζερβουδάκη, ἐκινήθη ἐπὶ τοῦ κ. Μπότζοδιτς ὅπως βολιδοσκοπήσῃ τὴν Κυβέρνησιν ἂν αὐτὴ εἶναι διατεθειμένη ν' ἀγοράσῃ τὸν φακέλλον ἐκεῖνον ἀντὶ πέντε γκιλάδων λιτρῶν, ἀνεμίχθη χάριν τῆς μνήμης τοῦ κ. Ζερβουδάκη καὶ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ πόθου τῶν Αἰθίοπων. Ἀπέτυχον ὅμως τότε αἱ διαπραγματεύσεις πρὸς ἀγοράν τοῦ φακέλλου ἐκεῖνου ἕνεκα ἀγνώστων λόγων.

Ὅχι ἦττον νέα ἀποστολὴ σημειοῦται κατὰ τὸ 1922 ἐπισκεφθεῖσα τὰ Ἱεροσόλυμα ὑπὸ τοῦ Ράς Nado παραστατούμενοι ὑπὸ τε τοῦ Ρώσου κ. Μπαμπίτσεφ, πολὺ γνωστοῦ ἐνταῦθα¹, καὶ ὑπὸ τοῦ Γάλλου κ. Evalet. Διωτέρα δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1923 ἀπεστάλλετο τοιαύτη εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ πάλιν, ὑπὸ τὸν νῦν Ἰτοῖγκὲ Ἀβδᾶ Τάρλα τοῦνομα, τὸν ἔκτοτε ἰδιαιτέρον πνευματικὸν τῆς Αὐτοκρατείας Μ. Ζικωδιτοῦ. Εἰρήσθω ὅτι οὗτος θεωρεῖται ὁ ἀνώτατος ἰθαγενὴς κληρικὸς μετὰ τὸν Abouna. Παρηκολουθεῖτο μάλιστα καὶ ὑπὸ τοῦ τότε Προέδρου τῶν Μικτῶν(;) Δικαστηρίων κ. Πλάτα Χέρουε. Ἡ ἀποστολὴ δ' ἐκείνη ἐφαίνετο ἐνισχυομένη καὶ ὑπὸ τῆς γυναικὸς τοῦ ὕψ. Διαδόχου ὁ. κ. Οὐξερὸ Μινὲν εὐρισκομένης ὁμοίως ἐν Ἱεροσολύμοις². Ἄγνωστον ὅμως τί καὶ αἱ ἀποστολαὶ ἐκεῖναι ἐπέτευχον.

Συνέβη μετὰ ἔτος (1924) ν' ἀναλάβῃ τὸ ταξίδιον αὐτοῦ ἡ Α. Ὑψ. ὁ Διάδοχος ἀνὰ τὴν Εὐρώπην καὶ πρὸ τῆς ἐπισκέψεως αὐτοῦ ἀνὰ τὰς ἐκεῖ Ἀλλὰς καὶ Κυβερνήσεις διήλθεν ἐξ Ἱεροσολύμων, ἐνθα παρέστη καὶ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς Μ. Ἑβδομάδος τῶν Ἁγίων Παθῶν καὶ τὸ Πάσχα, εἰς τὰς ἐν τῷ Πανιέρῳ Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως ἡμετέρας τελετάς. Ἐκεῖ δὲ παραδιατρίδων συνεζήτησε μετὰ τῶν ἐκεῖ Κοπτῶν τὰ περὶ τῆς διαφορᾶς ἐπὶ τοῦ Der El-Soultan ἀνευ ὅμως ἀποτελέσματος.

Ἡ διαφορὰ ὅμως προσελάμβανεν ἄλλοτον χαρακτῆρα διὰ τῆς πρὸς τὴν Αἰθιοπικὴν Κυβέρνησιν ἐκχωρήσεως παρὰ τοῦ Ἁγίου Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανοῦ, τῆς ὑπὸ τὴν «Μοῆν τοῦ Ἀβραάμ», γνωστῆς «Κινστέρας» ἢ ἄλλως ἐπωνυμουμένης καὶ «Τραπεζῆς τῶν Προσκυνητῶν». Ἀποφεύγοντες νὰ μνημονεύσωμεν λεπτομερείας ἐπὶ τούτου σημειοῦμεν ὅτι καὶ ἄλλοτε οἱ ἡμέτεροι ἐπροθυμήθησαν νὰ ὑποβοηθήσωσι τοὺς Ἀθησυνούς. Ὁ δὲ αἰσθημὸς μάλιστα Πατριάρχης ὁ ἀπὸ Πελοποννήσου Γεράσιμος ἐπενέβη ὑπὲρ τούτων καὶ τελευταίως ἐπὶ Μενελικ παρὰ τοῖς Ἀρμενίοις, συνωδᾶ ἐγγράφῳ αἰτήσας τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀθησυνῶν. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως δὲ ταύτης ἢ τῶν ἡμετέρων χειρονομία ἐνέχει πολλὴν σπουδαιότητα, ἂν μάλιστα ληφθῇ ὑπ' ὄψει ὅτι, ὄφειλον οἱ Αἰθίοπες νὰ ἀνοίξωσιν εἴσοδον ἀπὸ τῆς «Κινστέρας»

1. «Πάνταϊνος» ἐν. ἀν. ἀριθμ. 31. σ. 514. ἀριθ. 38 σ. 625.

2. ἐν. ἀν. ἀριθμ. 38 σελ. 623.

ἀπὸ Β ἢ ΒΑ, ὁπότε διὰ τοῦ Der El Soultan θὰ διεινῆγετο ἡ δι' αὐτοῦ ἀναγκαία εἴσοδος. Ἐντεῦθεν διπλωματικῶς ἡ χειρονομία ἐκείνη ἐνοεῖται ἀγαθὰς ἀπέψεις ὑπὲρ τῶν Ἀθιουσιῶν Ἰωσφδὲ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν(1). Ἄλλο Ἡρακλεῖον ἡρωικῶς ἤπο ἐπορευσμένη πράξις, ἣ ἐπὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἠγνόησαν οἱ πρωταγωνιστήσαντες, ἄλλοι δὲ καὶ ἐποσειωδῶς ὑπελόγησαν ταύτην. Ἐξ ὧν γνωρίζομεν ἡ στάσις τῆς ἐπιτοπίου Κυβερνήσεως ἦτο νόμιμος ἔσον ἐθνικὴ ὑπὴρξη ἡ ἀθύρσις ἐνέργεια τοῦ τότε ἐν Ἱεροσολύμοις Γ. Προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Μπενετᾶτου. Ἐπὶ τέλους δ' ἡ ἐκχώρησις ἐκείνη ἠκυρώθη ἀπὸ τῶν καιρῶν καὶ ἡ διαφορὰ περιωρίσθη μετατοπισθεῖσων τῶν διαπραγματεύσεων ἐν Καῖρω μεταξὺ Ἀθιουσιῶν καὶ Κοπτῶν καὶ πάλιν.

Κατὰ τὰς ἡμετέρας πληροφορίας οἱ Κόπται τοῦτο μόνον δύνανται νὰ πράξωσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπὲρ τῶν Ἀθιουσιῶν: Νὰ ἐπιτρέψωσιν αὐτοῖς ὅπως ἀνατολικῶς τῶν τοῦ Τ. Σταυροῦ δωμάτων, ἀνεγειρῶσιν Ἑκκλησίαν (Sic) μετὰ παραρτήματος δωμάτων, ὧν τὰς κλείδας νὰ κατέχουσιν ὁμοῦ αὐθις οἱ Κόπται. Ἐν ἣ δὲ περιπτώσει ποτὲ οἱ Ἀθιουσινοὶ ἠροῦντο νὰ προσλάβωσι παρὰ τούτων ἐκ Καῖρου Κόπτην Abouna, τότε ἦ τε Ἑκκλησία μετὰ καὶ τῆς ἄλλης οἰκοδομῆς νὰ μετέπιπτον εἰς τὴν κυριότητα τῶν Κοπτῶν! Δηλαδή οἱ Ἀβιουσινοὶ θὰ ἀπεβάλλοντο καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν δωμάτων τοῦ Τ. Σταυροῦ οἰκημάτων αὐτῶν!!

Οὕτω θὰ ἐλύετο ἐπὶ τέλους καὶ ἡ διαφορὰ ἐπὶ τοῦ Der El-Soultan!

Ἡ Ἀθιουσιανὴ Κυβέρνησις διέκοψε τὰς διαπραγματεύσεις ἀνακαλέσασα τὴν χάριν τούτων ἐν Καῖρω παραμένουσαν ἐπιτροπὴν αὐτῆς.

Καθ' ὅν χρόνον ὁμοῦ δ' Ὑ. Διάδοχος διέτριβεν ἔτι ἐν Εὐρώπῃ, ὁ μνημονευθεὶς Ρώσος κ. Μπαμπίτσεφ μετὰ τοῦ κ. Eualet καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ κ. Σεφάνου Beiconits ἐνδὲ τῶν ἀμέσων συντελεστών καὶ ἠθικῶν αὐτουργῶν τῆς καταστροφῆς τοῦ ὁμογενοῦς κ. Γ. Ζερβουδάκη,¹ ὧς καὶ ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἐπληροφορήθημεν, ἐπωφελοῦμενοι τῆς ἀφίξεως ἐνταῦθα τῆς θυγατρὸς τοῦ κ. Chadevre (τάνυν Madamus Kapniska) προτείνουσι κατὰ Μάϊον τοῦ 1924 νέας διαπραγματεύσεις τῇ Αἰθιοπικῇ Κυβερνήσει πρὸς ἀγορὰν τῶν πολυθρῦλλήτων «ἐγγράφων» τοῦ γνωστοῦ φακέλλου.

Τότε ἡ Κυβέρνησις ἕνεκα τῆς ὑφισταμένης συζητήσεως ἐπὶ τῆς διαφορᾶς ἐπὶ τοῦ «Der El-Soultan» πρέπεμψε τούτους πρὸς τὸν ἐν Εὐρώπῃ ὁ. Διάδοχον, ὃν ἀπελθόντες ἐντεῦθεν...καὶ ἐξεζήτησαν. Ὁρισμένα μάλιστα τούτων πρόσωπα μετέβησαν καὶ εἰς [Κων]ῆν πρὸς συνάντησιν τοῦ κατόχου τῶν «ἐγγράφων» κ. Μ. Μπότζοβιτς.

1. πρβλ. «Πάνταινος» ἐν. ἀν. ἀριθμ. 32 σελ. 531-532. ἀριθμ. 38 σελ. 625.

Λέγεται δ' ἀπλῶς ὅτι ὁ ὕψ. Διάδοχος συνέτυχέ του καὶ συνέζητησε σχετικὰ μετὰ τῶν μεσιτῶν τούτων. Καὶ ἐπειδὴ εἰς οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἀπέληξαν καὶ τὴν φράσιν ταύτην αἱ διαπραγματεύσεις, φέρεται ὅτι, εὐτοὺς ἐτυχεν ἀκροάσεως παρὰ τοῦ Μ. Δουκὸς Ἀλεξάνδρου Μιχαήλ, ἣν ἐξήγησαν οὐ μόνον τὰς τάσεις τῶν Αἰθιοπίων ἀλλὰ καὶ τὴν σημασίαν, ἣν ἐνέχει τὸ ζήτημα τῆς ἐπιλύσεως τῆς διαφορᾶς τῆς μεταξὺ Ἀβησσυνῶν καὶ Κοπτῶν ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως καθαρῶς Ρωσσιτικῆς.

Ὁ Μ. Δουξ Ἀλέξανδρος συνεννοηθεὶς ἢ μὴ μετ' ἄλλων ἀνωτέρων Ρώσων, ἐζήτησε κυρίως τὰ ἐγγραφα πρὸς μελέτην, ἅτινα καὶ τῷ ἐπεδύθησαν δι' ὀφισμένον χρονικὸν διάστημα, δυνάμενον νὰ παραταθῆ ἐν ἀνάγκῃ. Ἴδού τι φέρεται ἐπικρατήσαν ἐν ταῖς σκέψεσι τοῦ Μ. Δουκὸς μετὰ μελέτην εἰδικήν, ἵνα ὁ ἴδιος ἀναλάβῃ τὰς μετὰ τῆς Αἰθιοπικῆς Κυβερνήσεως διαπραγματεύσεις πρὸς ἐκχώρησιν αὐτῇ τῶν ἔνων «ἐγγράφων.»

Ἡ μεταξὺ τοῦ Αὐτοκράτορος Μενελικ καὶ τοῦ Ρώσου Πρεσβευτοῦ κ. Syssin συνθήκη δι' ἧς θὰ παρεχωρεῖτο ταῖς Ρώσσοις ὁ ἐν Der El-Soultan ναὸς τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ, ἐθεωρήθη ὅτι, ἐν περιπτώσει ἐπιλύσεως τῆς Προσκυνηματικῆς ταύτης διαφορᾶς ὑπὲρ τῶν Ἀβησσυνῶν, ὅτι, θὰ προσεπύριζε τοῖς Ρώσσοις προσκύνημα ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως! Ἐκτὸς δὲ μιᾶς ἐνδεχομένης ἐπιτεύξεως ἐνὸς πόθου γνωστοῦ τῆς Ρωσσικῆς πολιτικῆς, ἡ ἐπιτυχία αὕτη ἠδύνατο νὰ διασαλπισθῆ ἐν τῷ Ρωσσικῷ κράτει καὶ νὰ γίνῃ ταύτης ἐκμετάλλευσις, ἐπὶ καθαρῶς πολιτικοῦ καὶ καθεστωτικοῦ ἐδάφους. Θὰ ἐξεμεταλλεύετο ἡ ψυχολογία τοῦ εὐσεβοῦς πάντοτε Ρωσσικοῦ λαοῦ.

Ὁ λόγος οὗτος εἶναι τοῦλάχιστον καὶ καθ' ἡμᾶς ὁ σπουδαιότερος καὶ θασιμώτερος, διότι οὔτε τὸ πρόσωπον τοῦ Μ. Δουκὸς Ἀλεξάνδρου, ὡς ἐξ ἀμέσου μετ' αὐτοῦ γνωριμίας ἀντελήφθημεν, ἐπιτρέπει νὰ πιστεύῃ τις ὅτι πρόκειται περὶ χρηματικῆς ἐκμεταλλεύσεως, οὔτε καὶ ἡ ἐπὶ δύο καὶ ἡμίσει μῆνας παραδιατριβὴ αὐτοῦ ἐνταῦθα, παρέσχε τὰ στοιχεῖα πρὸς πίστωσιν τοιαύτης παρ' αὐτῷ τάσεως. Ὁ Μ. Δουξ τοῦλάχιστον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ σχετικῇ αὐτοῦ πενίᾳ ἐδείχθη ἀνώτερος χρημάτων καὶ ἀπέναντι τῆς ἐπιδειχθείσης παρὰ τῆς ἐνταῦθα Κυβερνήσεως φιλοφροσύνης. Τὸ Ἰσαρικὸν μεγαλεῖον παραμένει ἀμείωτον ἄχρι καὶ τοῦδε ἐν τε τῇ ἐκφράσει τῆς παραστάσεως τοῦ Δουκὸς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ μετ' αὐτοῦ ἀναστροφῇ. Ἄλλως τε, ὡς καὶ Γερμανὸς φιλόσοφος λέγει, «τὰ ἦθη καὶ καὶ οἱ χαρακτῆρες τῶν λαῶν καὶ τῶν ἀτόμων κυρίως, μεταβάλλονται συνήθως μόνον ἅμα τῇ ἐξαφανίσει τῶν τελευταίων ἀπὸ τῆς βιοτικῆς σκηναῆς.» Ὅπως ποτ' ἂν ἦ ἔμως ἢ ἐπιχειρήσεις εἶναι ἐργώδης καὶ περιπετειώδης καὶ πρὶν προδῶμεν εἰς τὴν ἐφεξῆς ἐξέλιξιν τοῦ ζητήματος, παρέχομεν πιστὸν ἀντίγραφον τοῦ προμηθευθέντος κατάλογον τῶν ἐπι-

σήμερον θεωρουμένων τούτων ἐγγράφων μετὰ τῶν σχετικῶν αὐτῶν σχολίων¹.

B'.

Ο ΠΟΛΥΘΡΥΛΛΗΤΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ. (2)

Ἵπόθεσις

«*Der El - Soultan*³».

Κατάλογος τῶν κυριωτέρων ἐγγράφων τῶν ἀποτελούντων τὸν φάκελλον τῆς ὡς ἄνω ἀπαιτήσεως.

1) Τὸ διάταγμα τοῦ προφήτου Μωάμεθ. «Δεῖ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἀναφερόμενον ὑπὸ διαφόρων συγγραφέων ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτῶν. Τὸ διάταγμα (ὀρισμὸς) τοῦτο εἰς φωτογραφικὸν ἀντίγραφον ἐπικευρωμένον δὲ καὶ ἐν Γαλλικῇ μεταφράσει, ἐδόθη ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ Μωυσέως (Δξέμπελ Μοῦσα) ὑπὸ τοῦ Προφήτου Μωάμεθ εἰς τοὺς μοναχοὺς τῆς μονῆς τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης (Γούρ Σίνα) εἰς ὄφελος τοῦ ἔθνους τῶν Ναζωραίων (Χριστιανικοῦ). Ἀποτελεῖ τὴν συθῆκην (συμφωνίαν) τὴν διέπουσάντους ὄρους⁴ τῶν χριστιανῶν εἰς ὀθωμανικὰς χώρας⁵.

1. Ὁ κατάλογος οὗτος περιέχει ἡριθμημένα 23 ἔγγραφα. Ἐν τούτοις ὁ ἀριθμὸς 23 περιέχει διαφόρους ἐπιστολάς καὶ ἄλλην σχετικὴν ὕλην. Οὕτω ἂν τὰ ἔγγραφα ἀριθμηθῶσι καθ' ἕκαστον ταῦτα ὑπερβαίνουνσι τὸν σεσημασμένον ἀριθμὸν. Ἀγνοοῦμεν ὅμως ἂν ἅπαντα τὰ τοῦ φακέλλου ἔγγραφα ἀνέρχονται πράγματι εἰς 82 ὡς ἐλέχθη πρὸς τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας. Ὅπως δὴποτε ἡμεῖς παρέχομεν ὅ,τι προὐμηθεύθημεν καὶ ὅπως τοῦτο παρελάβομεν. Διὸ καὶ ὑπογραμμίζομεν ὅπου εὐρίσκομεν λέξιν ἢ φράσιν ὑπογραμμισθεῖσαν εἴτε γράφομεν διὰ κεφαλαίων ὅπου τοιαῦτα ὑπάρχουσιν. Ἐν γένει γράφομεν πανομοιότυπος ὅπως παρελάβομεν. Ἐπιστῶμεν ὅμως τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῶν ὑπογραμμιζομένων λέξεων καὶ λοιπῶν δι' ὧν ἀποσκοπεῖται νὰ διδαχθῇ ἢ ὑποδειχθῇ τι τοῖς Αἰθίοφι σημαῖνον δῆθεν.

2. Τοῦτον προὐμηθεύθημεν Γαλλιστὶ καὶ μεταδίδομεν ἐν Ἑλληνικῇ μεταφράσει μεθ' ὑποσημειώσεων ἡμετέρων.

3. Ἡ ἐπωνυμία ἐπεκράτησεν, ἐξ ὧν ἀφηγοῦνται οἱ Ἀβησσυνοί, ἀπὸ τῆς ἐπεμβάσεως Σουλτάνου τινός (;) μεσιτεύοντος ἢ διατάξαντος, ὡς ἀπολύτου δικαιοῦχου, ἔν' ὀποδοθῇ ἀρχαιότατα τὸ μέρος τοῖς Αἰθίοφιν. Ἀπώλεσαν τὸ μέρος τὸ εἰδικὸν προσκυνηματικὸν ὄνομα, ἐθεωρήθη καὶ ἐπωνυμήθη «Μονὴ τοῦ Σουλτάνου».

4. Ἴσως, «τὰ κατὰ τοὺς χριστιανούς».

5. Λέγε, Μουσουλμανικὰς.

Ἡ συνθήκη αὕτη ἐπεβεβαιώθη ὑπ' ὄλων τῶν διαταγμάτων (φιρμάνων) τῶν ἐκδοθέντων ὑπ' ἀπάντων τῶν Χαλιφῶν διαδόχων τοῦ Μωάμεθ, τῶν ἀφροφόντων τοῦ χριστιανούς. Συνταχθεῖσα ἐν γενικαῖς γραμματαῖς, δὲν ἐμπεριέχει, ὡς εἶναι ὀρθόν, οὐδεμίαν διάταξιν σχετικὴν πρὸς τοὺς Ἀθησυνούς.

2) Ἀχτινάμα (συνθήκη) τοῦ Χαλιφου Ὁμαρ Ἰπν Ἰλλχαττάπ. «Ἐκδοθεῖσα τὴν 20ὴν τοῦ μηνὸς Ρεμπι οὐλ - Ἐβέλ κατὰ τὸ 15ον ἔτος τῆς φυγῆς τοῦ Προφήτου Μωάμεθ, ἐπιβεβαιοῖ τὸ προηγούμενον διάταγμα. Ἐδόθη τῷ Πτριάρχῃ τῶν Γραικῶν Ἰωφρονίφ ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ ἐπὶ τοῦ Ὄρου τῶν Ἑλαίων, ἵνα αἱ Κοινότητες αἱ ὑπαγόμεναι εἰς τὸ Γραικικὸν ἔθνος τῶν Ἱεροσολύμων, οἱ Ἰδηρες καὶ Ἀθησσυνοί, ἀπολαμβάνωσιν ἀνενοχλήτως τῆς κατοχῆς τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Μοναστηρίων των καὶ τῶν λοιπῶν τόπων λατρείας, τῶν εὕρισκομένων ἐν τῷ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῶν ἐκτὸς τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἐπαναλαμβάνει πολλάκις καὶ ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα τῆς κατοχῆς ἐκάστη Κοινότητι, ὡς καὶ τὸ τῆς διαμονῆς καὶ ἕτερα ἅλλα πρόνομια, χωρὶς νὰ καθορίξῃ τοὺς τόπους τοῦ ἀνήκοντος ἐκάστη Κοινότητι.»

(Εἶναι ἔγγραφον πολὺ σπουδαῖον.)

Ἀντίγραφον φωτογραφίας καὶ Γαλλικῆ μετὰφρασις ἐκ 3 σελίδων ὑπουργικῶν.

3) Φιρμάνιον τοῦ Σουλτάνου Σελήμ τοῦ Α'. τοῦ ἐπικαλουμένου Γιασοῦξ—κατακτητῆς, ὡς ὁ Ὁμαρ Ἰπν Ἰλλχαττάπ τῶν Ἱεροσολύμων. «Κατὰ τὸ ἔτος 923 ἀπὸ Ἑγείρας, δοθὲν ἐν Ἱεροσολύμοις τῷ Πτριάρχῃ τῶν Γραικῶν Ἀτάλλα τὴν 25 τοῦ μηνὸς

1. Δὲν γράφουσιν Hellènes ὡς γράφουσιν ἀλλαχοῦ.

2. Ἐκτὸς τῶν δύο τούτων Χριστιανικῶν ἔθνων δὲν μνημονεύονται ἄλλα ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἀχτινάμα σημειουμένων.

3. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην Κοινότητες δὲν μνημονεύονται ἐν τῷ Ἀχτινάμα. Εἶναι ὁμως προφανὴς ὁ σκοπὸς τῶν συντακτῶν τῆς συνόψεως τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων, οἵτινες εἶναι πάντως οἱ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ρωσάλτου Βέη, οἱ καὶ ὑπεξαίρεται τοῦ Dossier. Ὁ σκοπὸς καθίσταται ἔτι προφανέστερος μάλιστα ἐν τοῖς τοῦ καταλόγου τούτου σχολίοις καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖς ἀφορῶσι τὰ ἐφεξῆς ἔγγραφα.

4. Καὶ ἐνταῦθα δὲν σημειοῦσιν οὔτε ὁ Ἕλλην Δωρόθεος οὔτε ὁ Ρωμαῖος (ἐκ τοῦ Ρούμ, ἀλλ' ἄλλῳ) Ἀτάλλας διὰ σκοποῦς γνωστούς καὶ Πανσλαυικοῦ χαρακτῆρος. Καὶ ἐν τούτοις εἶναι δέβαιον δι, ὁ Πατριάρχης ἐκεῖνος ἐπωνυμῆτο ἀπλῶς Ἀτάλλας ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν κατ' ἔκφρασιν Ἀραβιστίδωπος καὶ ἄλλοι καὶ ἐλάσσονες ἐν ἀξιώμασιν ἀγιοταφῆται ἀπεκλήθησαν οὔτω ἀπὸ τῶν ἰθαγενῶν. Τὸ Ἀραβιστί ὁμως ἐπικρατήσαν ὄνομα δηλοῖ κατὰ μετὰ-

Σεφέρ. Ἀναφέρεται μεταξύ ἄλλων ἐν αὐτῷ ὅτι, ὁ Πατριάρχης θὰ ἔχη ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ τὰς Ἐκκλησίας τὰς ἀνηκούσας τοῖς Γεωργιανοῖς, τοῖς Ἀθητανοῖς, καὶ τοῖς Σέρβοις τοῖς ὑπαγομένους εἰς τὸν Πατριάρχην, μετ' ὅλων τῶν καθιερωμένων αὐτοῖς ἀκινήτων. Ὅτι δὲν θὰ παρενοχληθοῦν δὲ παρ' οὐδενὸς ἔθνους.

Γίνεται ἀπαριθμησις ἀπάντων τῶν Ἁγίων Τόπων τῶν εὐρισκομένων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ρηθέντος Πατριάρχου».

Ἀντίγραφον φωτογραφημένον καὶ Γαλλικὴ μετάφρασις. 4 σελίδες ὑπουργικαί.

4) Φιρμάνιον τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ τοῦ Β'. Ὑπερ ἐδόθη ἐν Ἀνδριανουπόλει περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου-οὐλ-ἐδέλ 1109 τῆς Ἑγείρας.

«Ἀναφέρει: μεταξύ ἄλλων πραγμάτων:

«Ὅτι ὁ Γραικὸς Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων ἐγνώρισε τῷ Σουλτάνῳ Χαλίφῃ ὅτι, αἱ αἵρετικαὶ φυλαὶ τῶν Γεωργιανῶν, ἡ Ἀθηρσυνικὴ, ἡ τῶν Συρίων, Κοπτῶν καὶ Σέρβων, αἱ ὑποκείμεναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του,

φρασιν αὐτὸ τὸ Ἑλληνικὸν αὐτῶν ὄνομα. Καὶ σήμερον ὑπάρχει ἐν τῇ ἀδελφότητι ἀρχιμανδρίτης ἐκ Προύσης (Σιγῆς), γνωστὸς μᾶλλον ὡς Ἀλδουλ-Μεσιχ ἢ Χριστόδουλος παρ, Ἰθαγενέσι. (περ. Α. Π. Κεραμέως. Ἀνάλεκτα Ἱεροσ. Στάχυος Τομ. Β'. σελ. 412.) Ἄλλως τε εἶναι γνωστὸν ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην [μετὰ τὸ 1503] εἶχε ἐπικρατήσει ἡ Ἀραβικὴ γλῶσσα ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Συρίᾳ, οὐ μόνον ἔνεκα τῆς ἀπὸ τοῦ Ζ' αἰῶνος κατακτήσεως ἀλλὰ καὶ ἔνεκα κυρίως τῶν τραγικῶν μέσων, ἅτινα διέθεσε πρὸς τοῦτο ἡ κατάκτησις ἐκείνη καὶ «τὸ ἀγριαῖον τῶν ἐξουσιαζόντων». (Ἱστορ. Ἐκκλ. Ἱεροσολύμων Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου ἔτος 1910 Ἱεροσόλυμα-Ἀλεξάνδρεια σελ. 300. 336 κ. ἀλ.) Αὐτὸς ὁ Χριστιανικὸς πληθυσμὸς τῆς Παλαιστίνης φέρεται κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ζ' αἰῶνος ἐπὶ Μουαβιᾷ Χαλίφου [658-680] περιορισθεὶς μόνον εἰς 13 χιλιάδας. (αὐτόθι σελ. 269). Ἄν δὲ τὸν Πατριάρχην Δωροθέον θέλουσι νὰ παραστήσωσιν Ἰθαγενεὶ Ἀραβὰ, κατὰ τὴν χρησιμοποιουμένην ἐσφαλμένην ἔθνολογικῶς ὀνοματολογίαν, δὲν συμβιβάζονται τότε τὰ ἐπ' αὐτοῦ Ἑλληστικὰ γεγονότα, ἅτινα πρὸ παντὸς ἀπὸ τῆς Πατριαρχίας αὐτοῦ παριστῶσι τὴν Ἀγιοταφικὴν Ἀδελφότητα χαρακτῆρος Ἑλληνικοῦ. Καὶ αἱ πρὸς τὴν Ἀδελφότητα δὲ γινόμεναι τότε παρ' Ἑλλήνων δωρεαὶ ὡς καὶ τὰ ἐν τῷ γένει «ἀδελφάτα» ὑπὲρ τοῦ Π. Τάφου ὡς Ἑλληνικοῦ εἶναι πράγματα ἀπροσδιόνυσα ἂν πιστεῦσωμεν τὴν Ἀραβικὴν καταγωγὴν τοῦ Δωροθέου (Ἀτάλλα) [ἐν. ἄν σελ. 461-464].

1. Σκοπὶμος διαστρέφεται ἡ ἔννοια τοῦ φιρμανίου διότι ἐν αὐτῷ μνημονεύεται ὅπως ὁ Πατριάρχης ἐξουσιάζει ἅπλως «καὶ τοὺς τῷ Πατριάρχῃ ὑποκείμενους Γκιουρτζήδας, Χαμπεσίους καὶ Σέρβους.» (ιστ. ἐκκλ. Ἱερ. ἐν. ἄν. σελ. 459) Τὸ «καὶ ὅλα τὰ ἀφιερῶματά των» ἀναφέρεται εἰς τὰς ἐκκλησίας, μοναστήρια . . . τὰ ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ Πατριάρχου.

κατέχουσι-δυνάμει ἐπισήμων τίτλων, Ἐκκλησίας, Μοναστηρία, κήπους, νεκροταφεία καὶ ἄλλας σχετικές ἰδιοκτησίας. Ὅτι δὲ τὸ 1067 ἡ Ἀρμενικὴ Κοινότης ἐπροφασίσθη ὅτι εἶναι κυρίαρχος τῶν Ἀθησυνῶν, παρουσιάζουσα ἔγγραφα ψευδῆ. Ὅτι τὸ 1108 νέα Αὐτοκρατορικὴ διαταγὴ διέταξε τοὺς Ἀρμένιους, ἵνα μὴ ἐπεκτείνωνται ἐπὶ τῶν ἰδιοκτησιῶν τῶν Ἀθησυνῶν. Ἐπαναλαμβάνει εἰς διάφορα μέρη τὰ δικαίωματα τῶν Ἀθησυνῶν. Οὕτω, λέγει τὸ φερμάνιον ὀφείλετε νὰ ἀφήσητε τοὺς Ἀθησυνούς, τοὺς Γεωργιανούς, τοὺς Σέρβους καὶ τοὺς Κόπτας κατέχοντας τὰ πράγματα τὰ κατεχόμενα ὑπ' αὐτῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν Ἱεροσολύμων, δυνάμει διατάξεων καὶ φερμανίων αὐτοκρατορικῶν καὶ ἄλλων ἐπιδοκιμαστικῶν διατάξεων καὶ νὰ ἐμποδίσητε τοὺς Ἀρμένιους, ὡς καὶ ἄλλας αἰρετικές φυλάς αἰτινὲς θὰ εἶχον (ἤγειρον) τὰς αὐτὰς ἀπαιτήσεις, νὰ ἀρπάσωσι καὶ νὰ σφετερισθῶσι τὰς κτήσεις των.¹»

Φωτογραφία καὶ Γαλλικὴ μετάφρασις. 3 σελίδες ὑπουργικαί.

5) Φωτογραφία καὶ Γαλλικὴ μετάφρασις μιᾶς ἀναφορᾶς ἀπευθυνθείσης ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῶν Γραικῶν ἐν Ἱεροσολύμοις τῷ Σουλτάνῳ τῷ 1044² καταγγελλούσης ὅτι: «οἱ Ἀρμένιοι διεξεδίκουν προτεραιότητα ἀντὶ τῶν Ὁρθοδόξων, φερύσης δ' ἐπιγραφὴν αὐτοκρατορικὴν λέγουσαν:

Ἄς δώσουν διαταγὰς ἵνα οἱ Γραικοὶ ὀρθόδοξοι εἰσέρχονται πρῶτοι.»

1. Τὸ φερμάνιον τοῦτο ἐδόθη πάντως τῷ Πατριάρχῳ Δοσιθέῳ. Καίτοι δ' ἐκ τῆς χρονολογίας εἰκόζομεν ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ Μουσταφᾶ Χαλίφου δοθέντος ἅμα τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας του, ἐν τούτοις ἐν τοῖς ἐπεξηγηματικοῖς τῶν Ρώσων σχολίοις μνημονεύονται γεγονότα ἀναγόμενα καὶ κατὰ τὸ 1698, ὁπότε εἶχε δοθῆ καὶ ἕτερον διάταγμα τῷ Δοσιθέῳ. Ἐκ τῆς ὀντιπαβολῆς τῶν διαφόρων τῆς ἐποχῆς ταύτης φερμανίων θὰ δειχθῆ περὶ τίνος πρόκειται. Ταῦτα ἔλλειπουν παρ' ἡμῖν ἐνταῦθα.

2. Πρόκειται πάντως περὶ ὑπομνήματος τοῦ Πατριάρχου Θεοφάνους πρὸς τὸν Μουράτ τὸν Δ'. Ἐνεκα τῶν τάσεων τῶν Ἀρμενίων ὅπως προηγῶνται, ἐπὶ τῇ βίψει τοῦ ὁποίου ὁ Σουλτάνος, θέτων τέμα εἰς τὰς ὀχληρότητας ἐκείνας, ἐξέδωκε τότε τρία διατάγματα κατὰ τὸ 1634. Τὸ σχετικὸν διάταγμα φέρει πράγματι τὸ ἀντίγραφον βασιλικόν: «Διὰ νὰ εἰσέρχωνται πρῶτοι οἱ Ρωμαῖοι, νὰ δώσης ὀρισμὸν» ὅπερ ἀπετεινέτο πάντως πρὸς τὸν ὑπάτον. [ᾠβλ. Ἱστορ. Ἐκκλ. Ἱερ. ἔν. ἀν. σελ. 509-510. Ἡ ἐκκλ. Ἱερ. κατὰ τοὺς 4 τελευταίους αἰῶνας, Ἀθήνα 1900 σελ. 330.]

β) Φιρμανίου τοῦ Σουλτάνου Μουράτ-Χάν IV σελίδες
 ὑπουργικαί (·)

«Τὸ περιεχόμενον τοῦ φιρμανίου τούτου ἀναφέρεται εἰς τὴν ἰσχὺν τοῦ ζητήματος τοῦ ὑποκινηθέντος διὰ τῆς ἀνωτέρας ἀναφορᾶς. Μνημονεύει δὲ μεταξὺ ἄλλων: Λοιπὸν διὰ τοῦ Φιρμανίου μου τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ διατάσσω ὅπως οἱ Ὀρθόδοξοι¹ ἔχωσι τὴν προτεραιότητα δι' ἐπάσας τὰς τελετὰς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀναστάσεως καὶ ὅτι νὰ εἰσέρχωνται πρὸ τῶν Ἀρμενίων, Φράγκων, Γεωργιανῶν, Ἀβησσυνῶν καὶ λοιπῶν.» Ἡμερομηνία 1 Σεφέρ 1044².

Φωτογραφία καὶ Γαλλικὴ μετάφρασις, σελίδες ὑπουργικαί (·)

(Ἀκολουθεῖ τὸ τέλος)

ΑΡΧΙΜ. ΑΡΣΕΝΙΟΣ ΚΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ

1. Οὐδαμοῦ τοῦ φιρμανίου φέρεται ἡ λέξις «Ὀρθόδοξοι» ἀλλ' ὅπως καὶ ἐν ἄλλοις φιρμανίοις, μνημονεύονται πάντοτε «οἱ Ῥωμαῖοι» ἢ «τὸ Βασιλικὸν ἔθνος τῶν Ῥωμαίων». Ὑπὸ τούτους δ' ὑπονοοῦνται τὰ μετὰ τὴν Ἀραβικὴν κατάκτησιν καὶ τὴν ἄλωσιν ὑπολείμματα τοῦ Βυζαντινοῦ—Βασιλικῆς Ἐθνους—τῶν Ἑλλήνων.

2. Ὁ ὅρισμός δλόκληρος εὑρεται ἐν τῷ συγγράμματι «Ἡ Ἐκκλησία Ἱεροσολ. κατὰ τοὺς 4 τελευταίους αἰῶνας» [σελ. 330-332]. Ἐνεκα ἱστορικῶν λόγων σημειοῦμεν ὅτι, τὸ μνημονευθὲν ἀνωτέρω «Βασιλικὸν αὐτόγραφον» εἶναι ἐνδεικτικὸν οὐ μόνον τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Σουλτάνου ἐκείνου [Ἱστορ. ἐκκλ. Ἱεροσολ. σελ. 510] ἀλλ' ἀπήχησις καὶ τῆς ὀχληρᾶς ἀτμοσφαιρας, ἣτις ἐδημιουργήθη ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπὸ τῶν Προσκυνηματικῶν ἀντεκλήσεων καὶ συνετελεσθῆς ἀχαρακτηρίστου διαγωγῆς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις κυρίως ὑπαλλήλων ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας τοῦ Θεοφάνους. Εἶναι δὲ γνωστὸν τί ὑπέστη ὁ αἰοιδίμος ἐκεῖνος Πατριάρχης, ὅστις οὐ μόνον ἐν φυλακαῖς ἐβλήθη ἀλλ' ἐκινδύνευσε καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Ἡ κατάστασις ὁμως ἐξηκολούθει φαίνεται ἡ αὐτή, διὸ καὶ ἐν ἐτέρῳ φιρμανίῳ δοθέντι τῷ Πατριάρχῃ ἐκείνῳ μετὰ τριετίαν [1047], καὶ ἀπευθυνομένῳ πρὸς τὸν δικαστὴν τῶν Ἱεροσολύμων, ἢ ιδιόγραφος τοῦ Σουλτάνου διαταγὴ ἦτο αὐστηροτέρα ἢ ἢ ἐν τῷ ἄνω φιρμανίῳ· διότι ἐν τῷ τελευταίῳ λέγεται: «κατὰ τὸν ἱερὸν μου ὅρισμόν νὰ ἐνεργήσῃς, τὸ ἐναντίον ἐάν πράξῃς σοῦ κόπτω τὴν κεφαλὴν.»! [αὐτόθι σελ. 5:0-5 2].